SPRÅKLIG SAMLING

NR. 1
MARS

1964
5. ÅRGANG

LØSSALG 50 ØRE

GITT UT AV LANDSLAGET FOR SPRÅKLIG SAMLING

Sjarmerende inkonsekvent!

Litteraturprisen til Aasta Holth

Språklig Samlings litteraturpris gikk i år til forfatterinna Aasta Holth. Den ble delt ut ved ei lita høgtid på Astoria Hotell i Oslo den 24. februar. Prisen var en litografi av Harald Kihle: «Tømmerkjørere i Hakadal».

Over til side 8

Arendalsgymnasiastene:

Tar avstand fra angrep på Språknemnda

Over til side 6

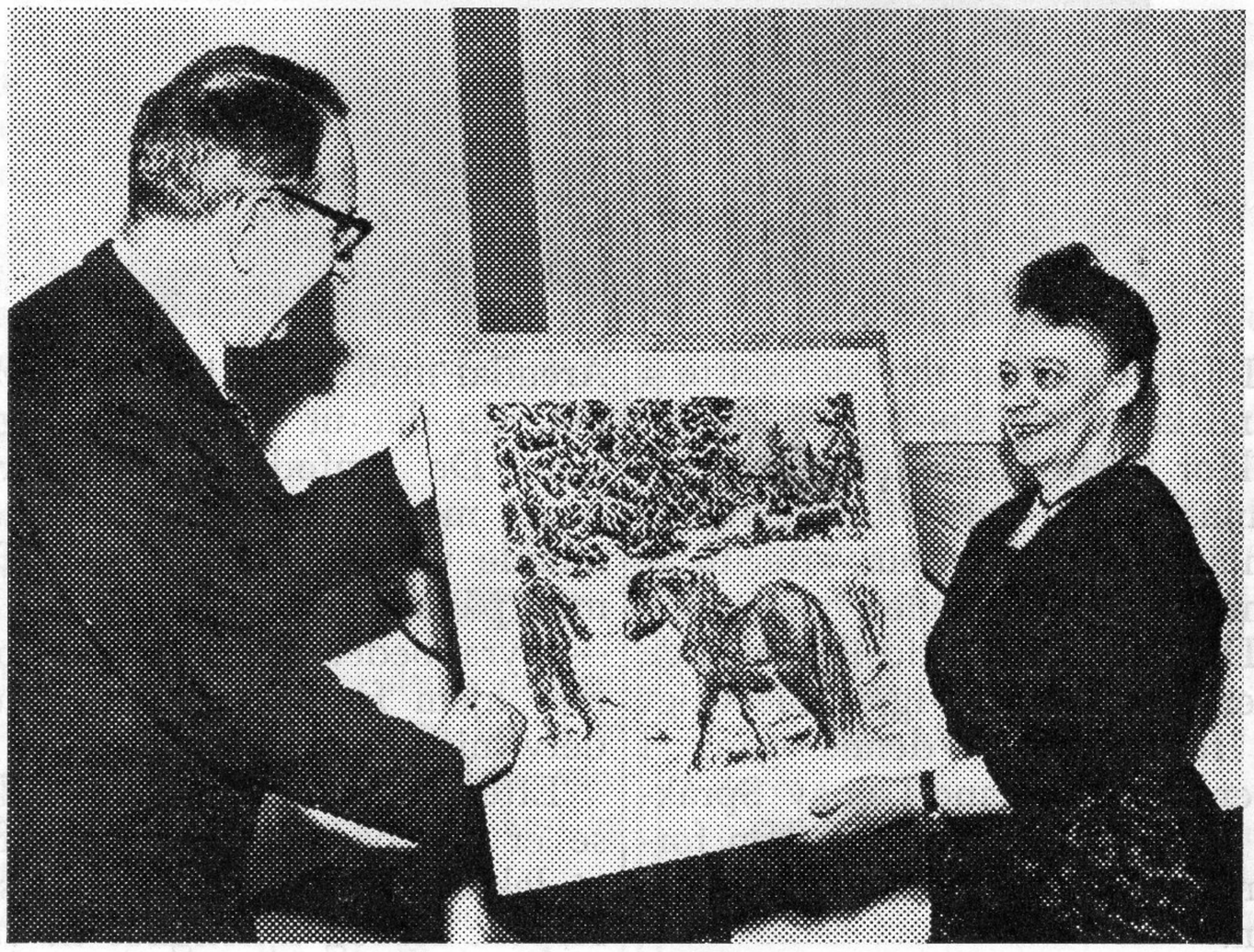

Tilnærminga innen ordtilfanget i norsk

Alt i 1936 skreiv professor Didrik Arup Seip følgende:

«Men alt nå skulde det bli satt op en fellesform for begge mål, som enhver kan bruke. Det må bli gitt lærebøker på den og ordlister. Den må være obligatorisk i en av de to stilene som blir brukt ved avgangseksamener. Den må kunne brukes i centraladministrasjonen og embedsverket. Den vil komme til nytte i skjemaer og opslag, som ellers skal være på begge mål.» (Språklig omvurdering i norsk språkutvikling.)

Det er nå gått nesten en mannsalder sia professor Seip gjorde dette framleg-

Over til side 8

SVEIN HOFSETH

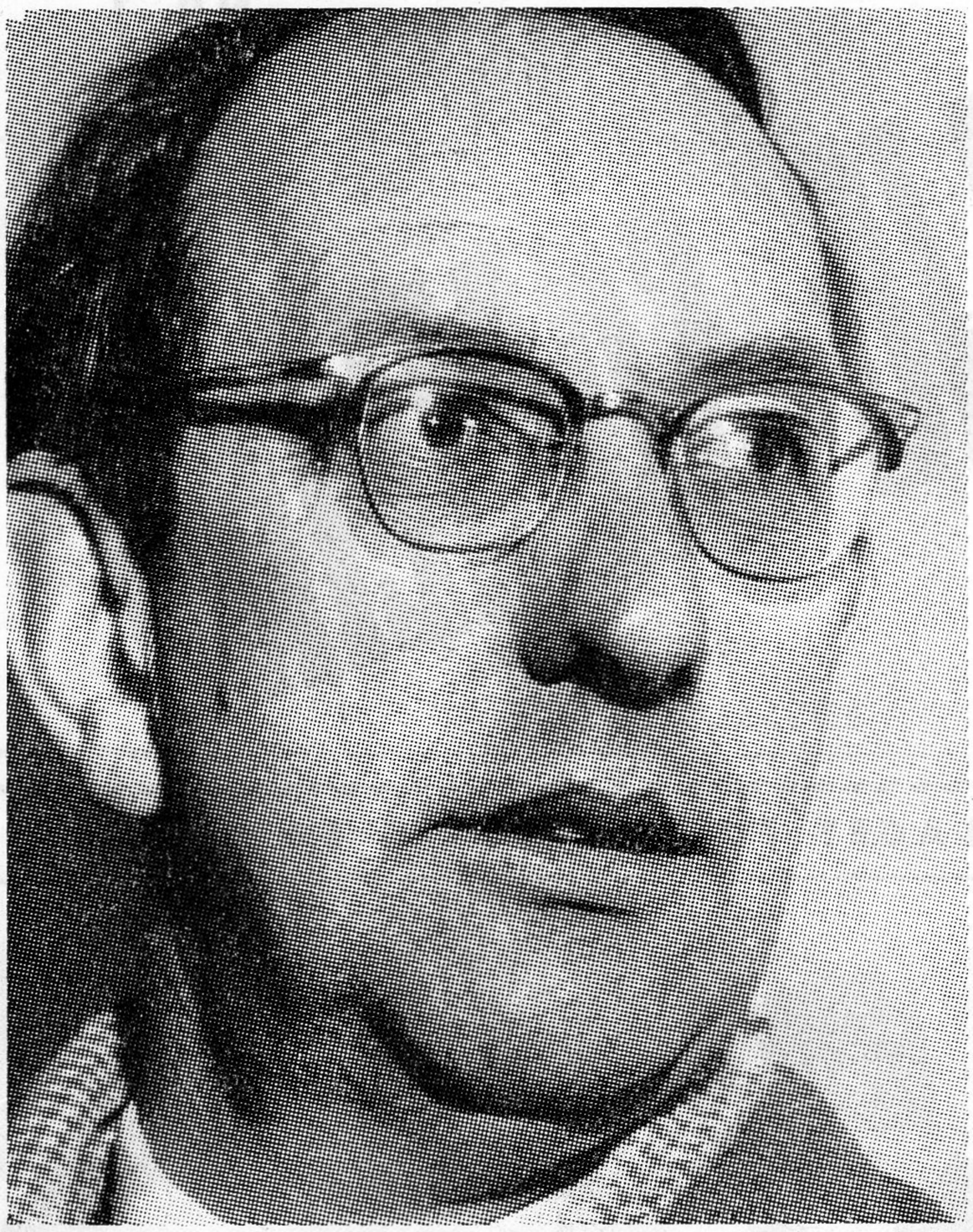

I fjor høst var det sjefsskifte i Landslaget for Språklig Samling. Lektor Svein Hofseth overlot formannsklubba til stortingsrepresentant Rakel Seweriin, etter to år som Landslagets leder.

Det gikk imidlertid ikke mange ukene før Hofseth igjen ble valgt til formann, — denne gang i Arendal og Omland Lag av Språklig Samling. Et verv som han forøvrig også hadde for noen år siden.

Riktignok er det en diftong i fornavnet, men han er født i Bergen, og skulle da forutsetningsvis kanskje vært eslet til en hunkjønnsfiendtlig riksmålsmann.
Hans venn og kollega lektor Arthur Tørå gir i en munter «Dybdepsykologisk bekjennelse» følgende «forklaring»:

«La oss begynne med formannen, lektor Hofseth. Hans samnorskinteresse skriver seg fra en økonomisk skuffelse. Han dagdrømte i guttedagene om å bli skipsreder i Bergen, men da han ikke nådde lenger enn til lektor i Arendal med pram i Longumvannet, slo det ut i språklig aggresjon. De innfødte i Myra krets kan i mørke kvelder høre ham mumle vulgære og radikale former på sterkningen Torsbudalen —Myra bedehus, når han kommer hjem fra Studentenes friundervisning . . . »

Etter denne uhøytidelige skisse er det på sin plass å slå fast at lektor Hofseth har meget stor respekt for og kjærlighet til våre norske dialekter. Dette kom bl. a. fram i et nyårsintervju, som dagbladet TIDEN hadde med ham. Hvor han særlig etterlyser riksmålsfolkets stolthet over og kjærlighet til sin lokale sørlandsdialekt. Ikke minst fordi målføret er så vakkert og levende.

Det Hofseth sterkt beklager i dagens språkdebatt, er fanatismen og de mange sosialt betingede reaksjoner. Likeledes enkelte riksmålsfolks krampaktige fastholden på utdøende stave- og bøyningsformer, samt den språktvang som en del forlag og aviser øver på forfattere, skribenter, journalister og andre. Et forhold som gjør det vanskelig å feste noen særlig lit til overbevisningen hos talsmennene for «fri sprogutvikling».

Vi sørlendinger regner Hofseth som sørlending så god som noen, — og ser med velvilje bort fra hans bergenske fortid. Han er en av de få lektorer som i sin gjerning fullt ut klarer å kombinere de pedagogiske oppgaver med de menneskelige. Dette vet elevene å verdsette, og gjentatte ganger har de i russeavisa uttrykt sin takknemlighet til denne reale og hyggelige mannen.

Et markant trekk ved mennesket Svein Hofseth er nettopp hans lune, tørrvittige humor og fine selvironi. Og når det gjelder uhøytidelighet og liketilhet, tar han sogar innersvingen på oss innfødte sørlendinger. At han og-

Over til side 6

Sidemålets plass i skolen

Lovheimelen må ikke svekkes

Arbeidsutvalet sendte den 20. februar dette brevet til Kirke- og undervisningskomiteen i Stortinget:

Ot. prp. nr. 1. Lov om realskoler og gymnas.

På møte den 14. februar d. å. gjorde vårt arbeidsutvalg vedtak om å sende Kirke- og undervisningskomiteen i Stortinget denne oppmodinga:

Landslaget for Språklig Samling vil be om at det blir tatt inn i Lov om realskoler og gymnas bestemmelse om at det til eksamen skal være skriftlige prøver i begge målformer. I den målform som elevene ikke bruker som hovedmål, skal de ha en tilleggsprøve. Skriftlig opplæring i begge målformer er et viktig

Over til side 7

SPRÅKLIG SAMLING

Redaktør: Knut Kvigne, Nedre Kalbakkvei 2 D, Oslo. Tlf. 25.19.74.

NYE VEGER

Nemnda som skal ta for seg språksituasjonen pány, er oppnemnt, og vel alt i arbeid. Mandatet den har fått, femner vidt.

Målet med det nye tiltaket er et forsøk på å løfte den gamle språkstriden opp på et høyere plan. Det vil vel si: å kutte bort de lite fine utvekstene som følger med en usaklig strid.

Ordet **språkfred** er brukt i samband med nemndas oppgave. Med det meiner en sjølsagt ikke stillstand, men en saklig strid om ei videreføring av språket, men ikke av ukvemsorda.

Med rette vil mange ta til tvilen. Ryste på hode og si at tida ikke er **moden** til så svære oppdrag, som så mange også gjør når det er spørsmål om å smelte de to målføra sammen.

Når blir forresten tida moden — og **hvem** er det som trenger å modnes?

Alle er vi enige om, fra Riksmålsforbundet til Vestmannalaget, at usaklige former, ja, usømmelige har vi opplevt også, ikke må forekomme i en kulturkamp.

Men da må vi vel også kunne bli samd om at den nye nemnda må få en sjangse til å undersøke om det går an å løfte språkstriden opp på et høyere plan?

Det kan godt hende at den ikke har særlige utsikter til å nå fram til noe. Det kan bero på så mye.

Men dette å stampe bare i det gamle sporet, ikke klare å komme opp av myra, det kan da vel ikke ha noen hensikt? Vi fører da vel ikke språkstrid for stridens egen skyld?

Språklig Samling sto fram som ei **ny** tenking utav den gamle stivna kampen. Den er ei naturlig videreføring av en både kulturell og sosial strid som søker et nytt leie for å bryte seg løp.

Derfor vil heller ikke nye metoder og midler være fremmed for vår tenking.

Vi skal ikke trette med å streke mer under at nemnda vil få ei vriden oppgave.

Bare noe så enkelt som at det må herske fullstendig semje om vedtak i alle vesentlige spørsmål i nemnda, er nok til å vise hva den skal hanskes med.

Er **ett** medlem uenig i ei viktig sak, kan det bety at **det** vedkommende representerer, ikke står bak lenger. Og da faller det heile fra hverandre.

Men klarer nemnda å finne fram til positive nye midler i språkodlinga, blir det heller ikke så lett å frakjenne den all forstand.

Vi må bli større

Mye stoff må stå over denne gangen. Bladet vårt er for lite, men tar vi et tak alle sammen, så er det ikke vanskelig å lage det større. Det er kort og godt et økonomisk spørsmål.

Allikevel vil vi få legge medlemene våre en ting på hjertet: *Skriv til oss straks det har hendt noe i organisasjonen vår!*

Det kan være møte i laga, eller lagsfolk som har vært ute hos andre og diskutert, viktige vedtak og mange andre ting som kan hjelpe oss til å gi et bilde av hva som foregår hos oss. For det er nemlig ikke så lite. Og så vil vi så gjerne ha plass til artikler om det emne vår organisasjon eksisterer for.

Ingen må miste motet fordi om vi ikke rekker å trykke unna fort nok.

Det er ikke annen råd: vi må bli større, og ville så gjerne ha plass til å ta opp flere faste spalter i bladet.

BIOGRAFI

Gryta står på bakerste plate
og bryteren er skrudd på 3.
Lapskausen putrer og bobler,
snart koker den over,
hvorfor skrur ingen av plata
eller flytter bort gryta,
lokket prøver å holde igjen
med sin egen tyngde,
men makter ikke stå imot
presset,
og ut velter ran og råskap,
mord og voldtekt,
det flømmer utover kjøkkenet,
men enda står strømmen på
og gryta over
til heten smelter den sammen
og den renner bort.

KETIL GJESSING

Den nye språkkomiteen

Mandatet som den nye språkkomiteen har fått for oppgåva si lyder slik:

Å ta opp til drøfting heile språksituasjonen, og komme med forslag om tiltak som komiteen meiner kan tene til å ta vare på og utvikle vår norske språkarv.

Særskilt skal komiteen vurdere:

Om, og i tilfelle hvordan, Norsk Språknemnd eventuelt kan bli bygd ut til et norsk språkakademi og få tilslutning fra alle som er interessert i å verne og auke rikdommen i det norske språket.

Om Norsk Språknemnd, eller et norsk språkakademi, og de oppgåver et slikt organ skal ha, bli lovfest.

Om en bør gi nye lovregler for administrasjonen, skole og kringkasting på det språklige område, og i tilfelle komme me dforslag til ny lov eller endringer i de lovene som gjelder.

LANDSLAGET FOR SPRÅKLIG SAMLING

Formann: Rakel Sewerin, Stortinget, Oslo, tlf. 41.38.10
Sekretær: Olav Eriksen, Postboks 636. Tlf. 33.10.96
Kasserer: Ivar Hundvin, Postboks 636. Tlf. 41.77.00

Samlenormalen

Landsmøtet 26. oktober 1963 gjorde dette vedtaket:

Forslaget til samlenormal blir sendt til uttalelse til de institusjoner og enkeltpersoner som arbeidsutvalget meiner kan gi nyttige merknader. Merknadene går til Samlenormalnemnda som bearbeider framlegget på grunnlag av merknadene. Dette blir sendt til lokallaga minst 2 mndr. før neste landsmøte.

Arbeidsutvalet

har sendt framlegget til disse enkeltpersonene, som en har bedt om å komme med sine merknader:

Universitetslektor Einar Lundeby, cand.philol Bernt Fossestøl, ordbokredaktør Alf Hellevik, ordboksredaktør Finn Hødnebø og magister Arnulv Sudmann.

Arbeidsutvalget

Til orientering for medlemmene gjør vi merksam på hvem som blir kalt inn, og møter i vårt arbeidsutval. Det er: Kay-Olav Winther, nestformann, Ivar Hundvin, kasserer, Olav Eriksen, sekretær, Rakel Sewerin, formann, Knut Kvigne, redaktør, Gisle Gravem, Jon Mathisen, Olav Tveitan, Gunnar Mortensen og Jan Holme.

Landslagets formål

Med den sterkt veksende aktualitet spørsmålet om språkfred og samling av kreftene har fått i det siste, finner vi det på sin plass å skyve vår formålsparagraf i forgrunnen. Paragraf 1 i lovene våre lyder :

§ 1. FORMÅL

Landslaget for SPRÅKLIG SAMLING vil arbeide aktivt for ett skriftspråk i landet, og søke å nå fram til dette ved gjensidig tilnærming mellom bokmål og nynorsk. Landslaget er partipolitisk uavhengig.

Organisasjonskomite

I møte den 23. februar valgte arbeidsutvalget denne komiteen som spesielt skulle ta seg av organisasjonssaker: Olav Eriksen, Ivar Hundvin, Olav Tveitan, Gisle Gravem og Jan Holme, alle Oslo. Eriksen og Hundvin er som kjent sekretær og kasserer i landslaget.

Gåver til landslaget

Kasseraren melder at følgjande har betalt gåver fram til den 20. februar: L. Sødal 50, B. Bjerkeset 20, P. Hoel 15, P. Breihagen 5, G. Gaustaa 20, L. Myklebost 50, O. Tjørhom 10, Lokallaget Bø i T. 100, J. Norman 5, J. Ryen 4, O. Langset 17, G. Skirbekk 12, J. og A. Ørsal 50, S. Bodvar 22, G. og R. Aavik 40, H. Dalene 100, L. Egerdal 50, A. E. Oldem 42, F. Hødnebø 12, T. og A. Magnusdal 14, W. Brøgger 25, A. og H. Sætra 9, Rygge 12, A. Nesland 20, G. Jenshus 17, I. Torvik 17, G. Natvig Pedersen 17, M. Tranmæl 17, N. Væding 20, O. Lovland 17, P. Ranbakken 5. Arbeidsutvalet takkar og kvitterer hermed.

Ål lærarlag

hadde møte den 6. februar, der Magne **Aksnes** innleidde til ordskifte.

Mange deltok i drøftinga, og det er ikkje for mykje å seie at stemninga var absolutt **«samnorsk»**.

Kontingenten

Som lesarane vil hugse blei det i forrige nummer kunngjort at medlems- og bladpengar frå og med 1964 skal krevjast inn sentralt, etter vedtak på siste landsmøte. I bladet var innlagt betalingsblankett.

Arbeidsutvalet kan nå melde at betalinga for 1964 er kommen godt i gang. Det er god von om at vi med det aller første kan komme til ei ordning med eit ekspedisjonsfirma om adressering og pakking av bladet, som nå går ut i om lag 3500 eksemplar.

Vi nyttar likevel høvet til å minne dei som ennå ikkje har betalt om at pengar alltid er velkomne!

Vidare minner vi om at somme lokallag ennå ikkje har sendt oppgjer for 1963.

Arendalslaget av Språklig Samling

hadde årsmøte den 3. desember 1963 på Central Hotell. Omlag 20 medlemmer var møtt fram, og som styre ble valgt: Svein Hofseth, formann, Arthur Tørå, Grim Sjetne, Lisa Holme og Harald Torbjørnsen ble styremedlemmer.

Arendalslaget er også klar over at det stadig trenger penger, og derfor valgte det Sisi Krag som formann for en utloddingskomite.

Møte bydde ellers på andre ting enn de reint organisatoriske: Lektor Arthur Tørå kåserte om «Litteratur og litteraturforståelse».

Bli med i Landslaget for Språklig Samling

Språkstriden har nå rast i snart hundre år. Vi beklager den likevel ikke. Den var en nødvendig følge av den språkkløyvinga og kulturkløyvinga som den historiske utviklinga førte med seg. Det praktiske resultatet av striden er at de to målformene har kommi nærmere hverandre.

Før hette det enten:

«Det er nu blevet bygget en Bro over Elven oppe mellem Fjældene.»

Eller:

«Det hev no vorte bygt ei bru yver elvi uppe millom fjelli.»

Nå kan det på begge målformer heite:

«Det er nå blitt bygd ei bru over elva oppe mellom fjella.»

Svært få vil beklage at vi har nådd så langt. Men vi bør greie å komme lenger. Vi bør klare å fullføre det samlingsverket som så mange av våre fremste kvinner

Over til side 8

DE SIER.....:

Strømmen Arbeiderforening

har på to møter drøfta språkspørsmålet. Denne uttalelsen blei lagt fram på januarmøtet og på februarmøtet enstemmig vedtatt sendt til Det norske Arbeiderparti:

I de seinere åra har de konservative krefter med jevne mellomrom og med stor agressivitet søkt å hindre arbeidet med å føre våre to språk sammen. Språknemndas arbeid med å finne samarbeidslinjene og å legge forholdene til rette for ei tilnærming mellom de to språkformene, er fra konservativt hold blitt motarbeidet på en ikke bare usaklig, men til dels sjikanøs måte.

Vi vil på det mest bestemte avvise disse forsøk på en privat dirigering av språkutviklinga, og vi vil samtidig uttrykke vår tilslutning til statsråd Helge Sivertsens og Norsk Språknemnds arbeid med å skape et skriftspråk der de beste elementer i våre to språkformer skal danne grunnlaget.. Vi vil uttrykke håpet om at Norsk Språknemnds arbeid vil fortsette etter de retningslinjer og med det mandat den har.

Utviklinga av våre to språk — og arbeidet med å føre dem sammen — skal ikke overlates til private organisasjoner. Det er en samfunnssak.

Samformer i skolebøkene

Waldemar Brøgger, forfatter Oslo: Å trykke skolebøkene på to språk er ikke bare besværlig og kostbart, men det fører uvilkårlig til at den språklige tendens i bøkene blir: konservativt bokmål og konservativ nynorsk. Systemet fremmer **ikke** tilnærmingen mellom de to målformene, snarere tjener det til å låse språkene fast. Om vi hadde kunnet konsentrere oss om èn oppgave, èn bok med gjennomført bruk av fellesformer — det ville blitt billigere, det ville fremmet språkutviklingen ...

Kven kan snakke om dobbelopplæring?

Lektor, dr. philos. Bjarte Birkeland i den nylig utgitte brosjyren «Sidemålsstilen ein gong til» (Noregs Mållag 1964):

«Det er mogleg at gymnasiastar som skriv dei mest radikale variantane av begge språk, kan ha kjent det som dobbelopplæringa held på å bli unødvendig. For det er jo nettopp dei som har gått vegen til endes som sterkast kjenner trong til å ause av heile rikdomen i norsk mål, utan å bli hindra av kunstige stengsler. Det er slike folk som kan snakke om å ta bort dobbelopplæringa, fordi dei står på dørstokken til samnorsken, og for alvor tenkjer på ein samnorsk normal.»

«Det djupa allvaret och det vida perspektivet i «Målstrid og massekultur» ger förvisso anledning till eftertanke lika mycket här som i Norge. På ett sätt som inte er allom givet har han lyckats förena det folkliga med det lärda, det nationella med det internationella.»

Peter Hallberg i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning.

«Anten ein er i den alderen at ein tygg skrå eller ein ét tyggegummi, bør ein unna seg det helsesame bad som det er å lesa ei bok som denne.»

Arthur Berg i Dagen.

Sigmund Skard:

MÅLSTRID OG MASSEKULTUR

Tankar til ettertanke.

Nytt opplag med etterord våren 1964. Kr. 15,00.

DET NORSKE SAMLAGET

Avdeling for ikkje-tvang

Redaktør Hellevik har haldi foredrag i Arendal, der han atter ein gong har sett tvangsbegrepet på hovudet. Gammal vane er vond å vende. «Frisprog» er med vanlig påpasseligheit ute og sett han på plass. Der **er tvang** i norsk skole. Ungane blir tvinga til å stave orda på ein bestemt måte. Ja, vi vil gå enda lenger og peike på at dette gjeld ikkje bare norske ord, men til med engelske og tyske. Fysj og fysj.

Men riksmålsfolka vil ikkje tvang. Rett nok har Riksmålsforbundet ei ordning med somme forretningsfolk, slik at dei kan ta hand om nye kontorfolk og lære dei av med å bruke særnorske former. Det blir gjort ved hjelp av kapasiteter som Riksmålsforbundet stiller til disposisjon. Men dette er ikkje tvang. «Unge kontorister, ferske fra skolebnken, skriver knot og må korrigeres. Det er ingen tvang, men en veiledning.» (Frisprog nr. 5/1964).

Det var bra vi fikk grei beskjed om denne saka. Vi har tidligare vori så nautne at vi har trudd på sosiologar og andre såkalla «fagfolk» på området. Dei hevdar at den mest verksame av all tvang er den som blir utøvd ved hjelp av økonomisk og sosialt press, dersom f. eks. sjefen lar den unge kontoristen forstå at det er lita von om å avansere økonomisk og sosialt viss han ikkje skriv «pent» riksmål. Ja, slik blir det altså framstilt av desse «fagfolka». Det var godt vi vart opplyste om at dette ikkje er slik, for eller hadde vi kanskje gått rundt og trudd på slik vranglærdom til våre dagars ende.

Og så til slutt ein kompliment til «Frisprog» for den gode stilen. God stil har vi dersom skrivaren kan gi lesaren eit tydelig inntrykk av kva han meiner. Dersom skrivaren ikkje er i stand til dette, er stilen dårlig. Reint ille er det dersom skrivaren bruker ord som gir

Over til side 7

Arendals-gymnasiastene:

Tar avstand fra angrep på Språknemnda

Underskrevne, som er gymnasiaster, har lest i dagspressa den resolusjonen som er blitt sendt Dem på vegne av riksmålsforeningene ved de høgre skoler i Oslo og Bærum.

Da denne resolusjonen også har fått sin offisielle tilslutning fra styret i Gymnasiastenes riksmålsforening ved vår skole, finner vi det naturlig og rett å gjøre Dem oppmerksom på at det blant gymnasiastene i Arendal også er dem som har et annet syn på språksituasjonen, og hvordan den bør løyses.

Selv om vi stundom kan ha ei anna meining om enkelte detaljer, er vi fullt ut enige i de retningslinjer som er blitt trukket opp av Norsk Språknemnd. Språksituasjonen i Norge har sterke røtter i folkets politiske og sosiale historie, og vi meiner derfor at det er et statsutnevnt og sakkyndig organ som best kan løyse språkspørsmålet på en rettferdig og fordomsfri måte. Vi vil derfor understreke at vi anerkjenner Norsk Språknemnd som landets språknormerende institusjon, og vi tar avstand fra de angrep som er blitt retta mot dens mandat og arbeid.

Vårt syn kan ellers uttrykkes i den uttalelsen som landsmøtet for Språklig Samling vedtok.

Målavstemning i skolekretsene

Målforma må svare til talemålet på staden

Landsmøtet i Språklig Samling i høst drøfta som kjent spørsmålet om målavstemninger i skolekretsene. Da dette er et forhold som stadig er aktuelt, tar vi opp igjen det vedtaket som landsmøtet gjorde:

«a. Landslaget for Språklig Samling har som formål å arbeide for et felles norsk skriftspråk på folkemålets grunn, i samsvar med de retningslinjene et sterkt flertall i Stortinget har trukket opp i statuttene for Norsk Språknemnd (1951).

b. En fremmer samlingstanken best ved å gå inn for de radikale tilnærmingsformene i hvert mål.

c. Blir avstemning vedtatt, bør en velge den av de to offisielle målformer som er mest i samsvar med folkemålet eller talemålet på stedet og ellers følge rådet under punkt b.».

Der det blir avstemning i en skolekrets, mener vi at medlemmer av Språklig Samling bør gå inn for det skolemålet som ligger nærmest talemålet på stedet.

Kringkastingsringen

vil

- stø arbeidet for gode, allsidige og fullverdige kringkastingsprogram,
- hjelpe nynorsk mål til å få sitt rettkomne rom i norsk kringkasting,
- arbeide for at norsk kringkasting i bruken av begge dei offisielle måla tek skyldige omsyn til norsk talemål,
- skape god og positiv kontakt mellom kringkastinga og radiolydarane.

For studentar, skoleelevar og ektemakar er lagspengane kr. 3,— for året. For andre kr. 5,—. Medlemene får ei 16-siders avis gratis fire gonger i året.

Adr.: Kristian Augustsgt. 14, Oslo
Postgiro 184 17 - Bankgiro 3196/659

SVEIN HOFSETH Over fra side 2

så er en tanke distré, gjør ikke bildet mindre fargerikt.

Dermed er stikkordet gitt for en av hans store — og synbare — interesser, nemlig kunstmaling. I ledige stunder tar han staffeli, palett, pensler og farger med seg dit, hvor han kanskje mer enn noe annet sted føler seg hjemme — i naturen.

«Jeg forsøker meg litt på landskapsmaling», sier han sjøl.

Mitt subjektive syn på hans malerier, er at han gjennom dem formidler et e k t e og l e v e n d e sinns inntrykk av naturens verdensalt, i en kunstnerisk og intellektuell utforming.

Sammen med sin kone og to barn bor lektor Hofseth i et stort hus ved Longumvannet, like utenfor Arendal. På tunet står et lite uthus — rødmalt og innholdsrikt. Bl. a. er det tilholdssted for en flokk høns. Eiendommen er småkupert, og kan oppvise et vell av planter, busker og trær. Hofseths egne favoritter i floraens rike er rosene. Som da også opptrer i et anseelig antall. Helhetsinntrykket er at hagen er anlagt med fin beherskelse, med det opprinnelige liv som grunnlaget. Intet er søkt å forbedres der naturen er suveren.

Musikk og musikkliv er begreper som absolutt hører til i et portrett av Svein Hofseth. Han går ofte på konserter. «Musikkens Venner» og Arendal Orkesterforening sørger med jamne mellomrom for «godbiter» for alle musikkinteresserte. Men også i huset ved Longumvannet dyrkes sang og musikk.

Fra ferskvann til saltvann. Mellom Tvedestrand og Arendal ligger Askerøya, som en av de mange øyer i skjærgården. Her har Hofseth bygd seg ei hytte. Et sted ved havet, ved Skageraks sjarmerende og sagnomsuste grense. En utpost mot et mektig, fascinerende og fargerikt element, fylt av liv, bevegelse og sterke strømninger.

Kunne han i det hele tatt ha funnet noe som var mer likt det norske språk? **J. H.**

Over fra side 2

Sidemålets plass....

middel til å fremme språklig samling. Derfor ber vi om at den lovheimel vi nå har for skriftlig prøve i sidemålet, ikke blir svekket.

Vi tillater oss å opplyse at det allerede fra vårt landsmøte 25. november 1961 ble sendt dette enstemmige vedtaket til Kirke- og undervisningsdepartementet og Undervisningsrådet:

«Landslaget for Språklig Samling har hatt ei sidemålsnemnd i arbeid, og i innstillinga frå denne nemnda blir det peika på vegar til å styrke sidemålet i den linjedelte ungdomsskolen, i realskolen og gymnaset. Etter at saka har vore drøfta i fleire lokallag og på to landsmøte, vil Landslaget for Språklig Samling uttale:

Det er ei plikt for styremaktene i samsvar med gjeldande vedtak og lov å legge tilhøva slik til rette at nynorsk og bokmål, så langt råd er, får same vokstervilkår. Derfor må i det minste någjeldande skipnad med to stilar ved avsluttande eksamen i gymnaset stå ved lag til vi har fått ein offisiell samlenormal. Landslaget vil dessutan be Undervisningsrådet ta opp spørsmålet om eit meir variert undervisningsopplegg i sidemålet.

Vi vil peike på at det måtte vere eit rimeleg krav at elevane i gymnaset skal ha minst **ei** lærebok i sidemålet, t. d. i boksoge, historie eller samfunnskunnskap. Elevane bør og få øving i å bruke sidemålet utanom den tradisjonelle stilskrivinga, t. d. ved å arbeide ut bokmeldingar, referat o. l. I gymnaset bør elevane arbeide ut minst eitt foredrag (sjølvvalt emne) på sidemålet — gjerne i staden for ein vanleg stil. Det bør og komme på tale å sette om frå fremmende språk til sidemålet.

Når elevane på denne og andre måtar blir aktiviserte, vil dei sikkert bli meir interesserte i sidemålet.»

For Landslaget SPRÅKLIG SAMLING

Rakel Seweriin. formann.

Dr. Stian W. Erichsen

Spesialitet

HUDSYKDOMMER

Arendal Tlf. 21297

Årets nye skjønnlitterære **BØKER** får De hos oss.

Stort utvalg i **skrivesaker** og **kontormateriell.**

K. SANDÅKER **BOK- OG PAPIRHANDEL**

BØ I TELEMARK

Midtbygda Handelslag

TLF. 62 — BØ I TELEMARK

Snarkjøpsbutikk med eiga manufakturavdeling

Ingebjørg Almankaas

VEVSTOVE

TLF. 136 b — BØ I TELEMARK

Løparar, puter, kuvert brikkar, strikka kofter m. m.

DRIKK MJØLK

frå

BØ MEIERI

Over fra side 5

Avdeling for ikkje-tvang

lesaren eit uriktig bilde av saka. Da må ein kunne seie at stilen er uflidd, ukultivert og beint ut ufolkelig. Dette har vi også lært av «Frisprog». Takk.

På ein eller annan måte renn det oss i hugen eit uttrykk som blir brukt på Romerike: Dersom noen snur ei sak på hovudet eller vrir og vrenger på det som er opplagt, seier dei om vedkommande at «det er da itte følk, slikt». — Nei, det er ufolkelig.

Jakob Skauge.

Over fra side 4

Bli med i Språklig Samling

og menn har arbeidd for og sett som et viktig mål for kulturvoksteren vår. Vi bør greie å bli enige om **en felles skriftnormal** for alle nordmenn.

Skildnaden mellom de radikale variantene av skriftnormalene våre er nå så liten at det for framsynte mennesker må te seg som meiningslaust pirk å holde vd lag noe skille i det heile. For de to språkformene vil det gjøre lite fra eller til om vi fullfører sammensmeltinga.

Dette vil føre med seg store praktiske fordeler. Vi tenker da særlig på skoleungdommen. For den betyr de to skriftnormalene et spill av tid og krefter. Den eldre generasjonen burde greie å jamne vegen såpass for de unge at de slapp å pugge ulike skrivemåter for orda i ett og samme språket.

Vi krever derfor at en samnorsk skriftnormal må bli utarbeidd og tas i bruk offisielt, i skolen og styringsverket. Landslaget for Språklig Samling har alt laga utkast til en slik samnormal, og dette oppropet er skrivi på den normalen. Dersom det går etter vårt ønske, vil den samnorske skriftnormalen bli svært liberal, med valfrie former for ord som kjennes særmerkte for bokmål eller nynorsk. Det vil såleis være mulig å skrive et språk som har farge enten av det eine eller det andre.

Vi gjør ellers merksam på at Språklig Samling har rom for mennesker med ulikt språksyn. Det er ikke einsretting vi vil, men fruktbart samarbeid mellom folk av delvis forskjellig oppfatning. Vi har bare to mål sams:

1. Vi vil ha ett offisielt skriftspråk.
2. Dette skriftspråket må hovedsakelig ha særnorske bøyningsformer. Det må såleis heite **gata, dyra, har kasta** osv. Ordvalet bør være friest mulig.

Vi vil alle finne at det er litt av et personlig offer å gå over til ei skriftlig språkform som på somme punkt viker av fra det vi har vært vant til. Men dette offeret må vi være villige til å gi dersom vi vil bygge ei framtid som er fri for den språklige kløyvinga som vi sliter med i Norge i dag.

Rakel Seweriin.

L/L BØ MØLLE

Bø i Telemark

Lunde Sparebank og Flåbygd Sparebank

er nå sammenslutta til ein bank, med navn:

LUNDE SPAREBANK

Nå som før vil vi gjøre vårt beste for betjening av gamle og nye bankkunder.

Over fra side 1

Sjarmerende inkonsekvent

Formannen for juryen, lektor Svein Hofseth, sa disse orda da han overrakte prisen:

Også i år har en jury, oppnevnt av Landslaget for Språklig Samling, stukket hodene sammen for å finne den forfatter som i året som gikk kunne sies å ha fremmet tilnærminga mellom bokmål og nynorsk på beste måte. I fjor valte juryen en bokmålsforfatter. I år skulle vi da plukke ut en forfatter som skriver på nynorsk. I juryen sitter forfatterne Halldis Moren Vesaas og Kåre Holt, rådmann Theodor Broch og lektorene Arthur Tørå og Svein Hofseth.

Det tok oss ikke lang tid å bli enige om at Aasta Holth var den som best fortjente prisen.

Når bøkene Deres, Aasta Holth, om folket på Finnskogen i gammel tid har fått så stor lesekrets, så er det ikke bare fordi stoffet er nytt og ukjent, eller fordi historisk lesning stadig appellerer til publikum, men også fordi bøkene Deres er skrevet med hjertevarme og medkjensle i ei tid som helst har for mye kald observasjon. Paavo Tyysvæinen og slekta hans har ligget hjertet Deres nær. Derfor griper beretningen om disse menneskene oss, så vi lever med dem i gode og, onde tider.

For juryen har sjølsagt språket i den siste boka Deres, «Steinen blømer», særskilt interesse.

Om De har hatt et bevisst språklig program i tankene da De skrev boka, er umulig å si, men tendensen er avgjort radikal. Og De er radikal på Deres eget vis, ukonvensjonelt radikal og sjarmerende inkonsekvent. Helhetsinntrykket er i alle høve slik vi i Språklig Samling ønsker det: boka er med å bygge bru mellom de to skriftmåla våre.

Derfor er det at Språklig Samling gjerne vil hedre Dem med sin litteraturpris 1964.

Tilnærminga innen ordtilfanget i norsk

Over fra side 1

get, men ennå er det lite eller ingenting som tyder på at Stortinget har planer om å gi Norsk Språknemnd i oppdrag å gi oss en slik fellesnorm som han ber om. En skal likevel være merksam på at det mandatet Sivertsen-nemnda har fått, lar seg lettere tyde som et samnorskprogram enn noe anna. Det kan nok være at riksmålsfolket har gledd seg for tidlig denne gangen.

Det er en kjensgjerning at nynorsken og bokmålet har tilnærma seg hinannen temmelig mye siste mannsalderen. Vi har da også fått 1938-rettskrivinga, med justeringer 1959. Det er bare det at Læreboknormalen er altfor moderat.

Det viktigste som har skjedd i norsk språkutvikling de siste tjuefem åra, er ikke de mange ortografiske endringene som er gjennomført i begge måla. Langt viktigere er utjamninga innen formverket. Men det største steget i samnorsk lei er den tilnærminga som har gått for seg med omsyn til ordtilfanget fra begge sider.

Hundrevis av heilnorske ord og uttrykk har fått full heimstadrett i bokmålet i løpet av denne korte tida. En kan t.d. tenke på ord som høve, søknad, kunngjøring, kostnad, skildring, vedtak, løyve, vitnemål, stønad, framsteg, kjensle, samband, samsvar, melding, rettferd, vanske, rettleiing *osv. De tilsvarende tradisjonelle riksmålsorda går meir og meir av bruk. Det er vel heller få av den yngre ættleden som vil finne det naturlig å bruke ord som* andragende, bekjentgjørelse, bistand, overensstemmelse, meddelelse *osv. Ordtilfanget har såleis utvikla seg i norsk lei, og det viktigste av alt:* Språkkjensla og stilføringa har forandra seg tilsvarende.

På den andre sida har nynorsken i det siste tatt opp i seg mange bokmålsord som før var tabu i nynorsk. I ordboksredaktør Alf Helleviks siste ordliste (Nynorsk ordliste. Større utgåve. Det Norske Samlaget 1962.) finner vi massevis av ord med forstavingene an-, be-, er-, for-. Dette er uten tvil ei utvikling som er til stor vinning for nynorsken. Folk var ikke tent med et skriftspråk som satte så trange grenser for ordtilfanget. Også nynorskfolk trenger ord som **anfall, anmarsj, bedrageri, befruktning, berykta, består av, betennelse, erkjenne, foraktelig, fordele, formue, forplante** osv. Det var ikke nok at en hadde i og for seg framifrå gode ord som **ei ri, kjømd, snyting, fræving, illgjeten, vera samansett av, (lunge) brann,, sannkjenna, svivørdeleg, misbyta, midel, øksla.** Ja, vi har nå komme så langt at vi faktisk står fritt i valg av ord også i nynorsk. Når det gjelder bruk av ord som ikke står i ordlista, sier nemlig Hellevik at hver enkelt må lite på si eiga målkjensle, og den skifter som kjent ikke så lite fra person til person.

Da Didrik Seip kom med framlegget sitt i 1936, var han sjølsagt heilt klar over de stilistiske vanskene en sto overfor. Så seint som i 1952 skreiv han t.d. at en i bokmål ikke kunne bruke uttrykk som «den lettliva karen», «den dyrka jorda», «de blanda talla», «ei høvla treplate», «smelta voks», «farga folkeslag» osv. «Å sette a inn uten videre, blir bare sørgelig knot, langt borte fra allslags folkemål.» (Omstridde spørsmål i norsk språkutvikling, s. 101.) Disse eksempla syner kor fort språkkjensla endrer seg her i landet. Seip var en mann på rundt sytti år da han hevda dette. I dag er det knapt mange barn og ungdommer som kjenner disse uttrykka som «utålelig knot».

Alf Hellevik har gjort et stort og nyttig arbeid. Vi kan trygt rekne denne siste ordlista og nyvurderinga som ligger til grunn, som en av de største seirer samnorskfolket har vunne etter krigen. Purismen har vært litt av en bøyg i nynorsk. Nå er vi over det verste. Som Hellevik sjøl sier, er lista hans noe av en revolusjon sammenlikna med tidligere nynorskordlister. Etter mi meining er det likevel grunnlag for å gå et stykke videre alt nå. Vi burde t. d. få med i lista fleire ord på be-, ord som begava (gåverik), berusa (rusa), beslekta (skyld), benåde (gi nåde), bedømme (dømme om), bestikke (mute) osv.

Over til side 11

Banken
for
Telemark

Deres innskudd hos oss betyr at pengene blir i fylket til fortsatt utbygging av fylkets næringsliv.

TELEMARKSBANKEN A/S

Skien - Bø - Kragerø - Posgrunn - Rjukan

SPRÅKLIGE NYANSAR —

Av Jakob Skauge

I mandatet til den nye komiteen heiter det mellom anna at komiteen skal freiste å ta vare på nyansane i språket. Ved første augekast kan dette sjå nokså bra ut, for nyansar er bra ting å ha i språket, det er vi alle samde om. Ser ein nærmare etter, kan ein likevel ta til å lure, mellom anna kan ein lure på om ein komite kan gjøre noe til eller frå med nyansane i språket. Nå skal det likevel være sagt at dersom komiteen godtar André Bjerkes sjøllaga definisjon på nyanse, så kan nok nyansespørsmålet bli gjenstand for komitearbeid.

Bjerkes syn går ut på at ein nyanserer språket ved å bruke ulik form på samme ordet alt etter om ordet blir brukt i bokstavelig eller figurlig tyding. Eksempel: Han bar ei **bør** på ryggen, men: Sjukdommen var ei tung **byrde** for han. Det som føreligg her, er at vi prøver å anskueliggjøre eit abstrakt forhold (mannens forhold til sjukdommen) ved hjelp av eit forhold som vi kan iaktta meir direkte med sansane. Vi går ein språklig omveg for å gi uttrykk for det vi meiner. Dette gjeld stort sett ved alle abstrakte forhold, i alle fall dersom vi tenker på vanlige språklige uttrykksmiddel og ikkje særspråk, slik som f. eks. det matematiske symbolspråket. Det abstrakte forholdet kan ikkje uttrykkas direkte, men må uttrykkas ved å skildre noe som er meir sansbart (konkret). Vi snakkar da om eit overført uttrykk eller ein metafor.

Metaforens hovudoppgave er såleis å gi ein ide ei slik språkform at den presenterer seg for oss som eit sanseinntrykk, for på den måten å gi ideen større gjennomslagskraft i vårt sinn. Men da bør det også være klart at den språklige uttrykksforma bør være den samme i bokstavelig og i overført bruk. Gir vi ordet ei anna form når vi bruker det som metafor, vil det tape i gjennomslagskraft. Det vil bli slapt og daudt og fortelle oss lite.

Desse ideane har eg ikkje bare sogi av mitt eige bryst. Eg har m. a. kommi over dei i ei lita bok av André Bjerke: Hva er god stil? — Der hevder han med stort skarpsinn dei samme tankane som eg har prøvd å skissere her. Men nå, i innleiinga til den nye ordboka si, hevder han det motsatte synet. Her vil han at ordet i konkret bruk skal ha ei folkelig form, mens det i abstrakt bruk skal ha ei ufolkelig form. — Grunnen? Har André Bjerke forandra meining? Neppe. Vi tar trulig ikkje mye feil når vi antar at vi har to Andé Bjerke, ein språkkjennar og ein språkagitator, og at den førstnemnte må gå ut når den sistnemnte sett seg til skrivemaskinen.

Skal vi være rettferdige, og det bør vi vel være, må vi peike på at Bjerke i denne saka ser ut til å få svært lite følgje frå andre riksmålsfolk. Og vel er det. For slike dødfødde tankefoster bør helst bæras til grava så snart råd er. Skulle dei være liv laga, ville dei bare virke forarmande på språket. Av kjente folk som har vori ute i «Frisprog» og kraftig imøtegått Bjerke, må først og fremst nemnas Ingrid Dahl og Hans Krag, den første med stor saklig tyngd, den siste med slik raffinert eleganse i stilen at André Bjerke ikkje treng bry seg. Vi kan ikkje dy oss for å sitere litt av Krags artikkel. Han meiner at dersom vi innfører Bjerkes nyansar i bibelspråket, ein tanke som Bjerke sjøl er inne på, vil resultatet bli at «Vi skal da kunne glede oss over en norsk bibel som i nyanserikdom langt overgår originalen. For å unngå misforståelser tilføyer jeg at dette er ironisk ment».

Kva er så ein nyanse? Min definisjon vil være at eit begrep er eit språklig uttrykk for eit underbegrep. Av begrep har vi til vårt bruk, i denne sammenhengen, to kategoriar, over- og underbegrep. Det er da slik å forstå at overbegrepet omfattar to eller fleire underbegrep. Papir er eit overbegrep. Avispapir, skrivepapir osv. er underbegrep. Dess fleire underbegrep vi har ord for, dess meir nyansert er språket. Når det gjelder abstrakte begrep, hender det ofte at vi mangler begrep for eitt eller fleire underbegrep. Dette kan vi belyse ved å gjøre ei sammenlikning med engelsk. På engelsk har vi overbegrepet **feeling** (kjensle). Dersom **feeling** er av somatisk (kroppslig) natur, er det eit underbegrep som blir dekka av ordet **sensation.** Er **feeling** av psykisk natur, bruker ein ordet **emotion. Feeling** har altså to underbegrep som har kvart sitt ord. Det er nyansering. Sammenlikner vi med norsk, vil vi sjå at denne nyanseringa mangler. Bokmål **følelse,** nynorsk **kjensle** skal dekke alt av arten, frå kjærleikssorg til magesmerte.

Vi ser altså at nyansane har å gjøre med ordrikdommen i språket. Ordfattige språk må bli unyanserte. Om begge dei to språkformene våre må ein nok dessverre seie at dei er nokså unyanserte. Dette har ei nokså eintydig språklig forklaring i den angsten som begge språkleirane har hatt for å ta opp ord og uttrykk frå den andre parten. I dei få tilfella der dette likevel har skjedd, har det ført til større nyanserikdom. Vi kan nemne orda **bunad** og **drakt,** som før i tida skulle dekke samme begrepet i nynorsk resp. bokmål. Men her har det i siste mannsalderen føregått ei «språkblanding», slik at begge ord nå er brukande i begge språk, men med kvar si særskilte tyding. **Gransking** er eit anna ord som har kommi på vandring. Før krigen hadde vi i bokm. **undersøkelse** som overbegrep og **forskning, etterforskning** o. a. som underbegrep. Men etter krigen har vi fått eit nytt underbegrep på dette området. Vi har tatt til å granske folk og forhold som ikkje, i alle fall ikkje i første rekke, er gjenstand for mistanke frå politiets side. Her hadde bokmålet bruk for eit nytt ord, og **gransking** vandra inn og overtok. Nå kan ein lese i avisene at «komiteen gransker saken samtidig som politiet driver sin etterforskning».

Og her er vi ved det som etter mitt skjønn er poenget. Dersom alle kan bruke ordskatten i begge målformene fritt, utan redsle for å skrive «ureint» eller «simpelt» språk, vil nyanserikdommen komme av seg sjøl, og språket vil bli eit ledigare instrument for tanken. Og her ligg også oppgava til språkkomiteen. Den skal ikkje «ta vare på» nyanserikdommen i språket, for det kan ikkje ein komite gjøre om den aldri så mye ville. Men den kan gi folk lov å nyansere. Og det kan bare skje ved at vi får ei samnorsk blanding av ordskatten i begge målformene. Dersom orda da blir gitt nasjonal form, slik som engelskmennene har gjort med sine lånord, vil dei kunne brukas av alle.

Jakob Skauge

Tilnærminga innen ordtilfanget

Over fra side 9

Det fins framleis altfor mange unødvendige ortografiske ulikskaper mellom nynorsk og bokmål. Kor synd at skoleungdommen vår skal måtte kaste bort tid på å pugge inn slikt! La oss ta noen eksempel:

Hode/hovud, mulig/moglig, morsom/morosam, pleie/pla, dykker/dukkar, speil/spegel, åpen/open, vindu/vindauge, ellers/elles, gave/gåve, morgen/morgon, skjul/skjol, strede/strete, virke/verke, øgle/ødle, alter/altar, vanvittig/vanvitug, trusel/trugsel, ledning/leidning, råtten/roten, fjortende/fjortande, sammen/saman, være, skjære, bære/vere, bere, skjere, aske/oske, angel/ongul, ankel/okle, datter/dotter, stang/stong, flasse/flose, tang/tong, trang/trong, sjøl/sjølv osv. osv. I disse tilfellene burde nynorsken uten vansker delvis kunne ta opp bokmålsforma, delvis i det minste jamstille boksmålsforma.

Det vi trenger nå, er ei offisiell fellesordliste for nynorsk og bokmål, med størst mulig tilnærming fra begge sider. Lista bør bygge på følgende hovedprinsipp:

1. Flest mulig av de ord og uttrykk nordmenn har mest bruk for, bør tas med.
2. Det heilnorske ordtilfanget bør prefereres så langt som råd er, for å motvirke den sterke konservative bokmålstradisjonen.
3. Ulike skrivemåter av ett og samme ord bør unngås. Slike variasjoner vitner ikke om språklig rikdom, men om rot og forvirring. Og rot og virrvarr har vi vel alt hatt både nok og for mye av i norsk.

Magne Aksnes.

HYTTER — GARASJER

Reisverk og utv. panel til hytter leveres montert på Deres tomt.

Tregarasjer - rekker og enkle - og STABIL vippeporter leveres.

Ring 533690 Oslo, og be om brosjyrer.

PAUL DAHLØ — HASLUM

Meir om oppløysingssymptom i riksmålet

Åtaket som professor, dr. philos. Ingerid Dal gjorde på André Bjerkes nye normering av riksmålet (omtalt i «Språklig Samling» nr. 3/63) har ført til et livlig ordskifte i riksmålsleiren. André Bjerke sjøl, som av forståelige grunner ikke er så glad i «Frisprog», har valt å ta til motmæle i tidsskriftet «Ordet» (nr. 8/63). Blant de som har støtta professor Ingerid Dal, kan nevnes professor Erik Krag og dr. philos. Asbjørn Aarnes.

I «Frisprog» nr. 4, 1964, finner vi Ingerid Dals sluttreplikk, som er temmelig interessant, sett fra samnorsksynspunkt. Professoren begynner innlegget sitt slik: «En del professorer i Det Norske Akademi for sprog og litteratur tok straks i intervjuer i dagspressen avstand fra mine synspunkter, hovedsakelig med den begrunnelse at de var «teoretiske». Vel, jeg vil gjerne tilstå at jeg under de nuværende forhold betrakter det som riksmålsbevegelsens mest pressende anliggende å søke å komme til teoretisk klarhet over sine grunnposisjoner. Det mangler nemlig meget i så henseende, og uklarheten begynner å føles som en hemsko i stadig større kretser. Spørsmålet om «dublettene» (aker/åker, ø/øy osv.) utgjør i virkeligheten bare et enkelt ledd i et omfattende problemkompleks, som riksmålsbevegelsen i alt for lang tid har neglisjert... En bevegelse som skal forfektes offentlig, vil uvegerlig miste sin slagkraft, hvis dens bærende prinsipper ikke er teoretisk gjennomlyst — det er i lengden ikke tilstrekkelig bare å tale til hjertene.»

Om dublettene **sten/stein** skriver Ingerid Dal: «Jeg har jo aldri tvilt på at uttrykket «det falt en sten fra mitt hjerte» vil kunne leve århundrer efter at formen **stein** er blitt enerådende, og man må slå opp i leksikon for å få beskjed om at **sten** er en foreldet form av **stein,** — men da har jo talemåten mistet sin karakter av billedlig uttrykk, og hva som er det vesentlige, formen **sten** vil dø, hvis den forvises til bare figurlig bruk, og det var vel den vi alle ville redde. Fordelingen av «særnorsk» og «tradisjonell» form på henholdsvis konkret og figurlig bruk er et av de prinsipper Andre Bjerke har felles med sprognevndens læreboknormal. Jeg uttalte i min artikkel at prinsippet med dobbeltformer har mening og berettigelse ut fra de offisielle sprogkomiteers intensjoner. Dette får Bjerke til å bli grepet av en fryktelig mistanke: han «fornemmer hvordan filologene nikker forståelsesfullt til hverandre tvers over sprogstridens frontlinje». Jeg kan berolige ham. Det er meget mer fellesskap mellom hans eget og det offisielle syn på vår sprogsituasjon enn mellom dette syn og mitt. Offisiell norsk sprogpolitikk ønsker «tilnærming», dvs. brudd med det tradisjonelle riksmål til fordel for norsk folkelig talemål. Ved en slik omlegning av sprogsystemet har dobbeltformene en funksjon som et overgangsfenomen. Intensjonen er at de tradisjonelle former skal forsvinne, **og dette kommer også til å skje.»** (Utheva her).

Et annet stridsspørsmål som har vært debattert, er orddubletten **skog/skau.** I riksmålsordlista fører Bjerke op **skau** som et heilt sjølstendig og fullverdig ord. Ingerid Dal ser på **skau** som «identisk med riksmålets ord **skog** i en avvikende

Centrum Elektro A/S
BØ I TELEMARK
ELEKTRISK UTSTYR
RADIO og TV-service

ALT I KOLONIALVARER
MANUFAKTUR og SKOTØY
Bø Samvirkelag
Tlf. 7

✶ Banken for Bøheringane ✶
BØ
SPAREBANK
Over 100 år i bygda si teneste

dialektisk lydform.» — «Vi står her ved et prinsippspørsmål, som henger nøye sammen med problemet om dobbeltformene, nemlig om dialekt- og folkemålsformer som leilighetsvis anvendes av riksmålsforfattere, uten videre skal legaliseres som riksmålsformer og opptas i normative riksmålsordlister. Bjerke synes også her prinsipielt å stå på samme standpunkt som sprognevnden, som jo også bringer litterære belegg for sine radikale bokmålsformer. **Og hvor grensen skal trekkes mellom «riksmålslitteratur» og «bokmålslitteratur» blir snart vanskelig å avgjøre.»** (Utheva her.)

Konklusjonen er dette: «Jeg skal her ikke gå nærmere inn på problemet, men bare peke på, at **et sprog som ikke læres i skolene og ikke har noen offisiell status, ikke kan beholde sin karakter av «riksmål» hvis det ikke finnes en anerkjent (!) normerende instans blant dens tilhengere.** (Utheva her.) Det vil ellers uvegerlig falle fra hverandre i en rekke stedbundne omgangssprogformer. — Slagordet om «fri sprogutvikling» hører også til de farlige forenklinger som riksmålsfolket altfor lenge har slått seg til ro med.»

Hva betyr så dette?

Jo, først og fremst viser det tydelig at «det pure, rene rigsmaal» er komme på gli for alvor. Det er André Bjerkes linje som har flest tilhengere blant riksmålsfolket i dag. Og hans normering peiker klart i retning av moderat bokmål. Han innser at en gjør klokt i å godta både det eine og det andre, ganske enkelt fordi utviklinga går sin gang — i riksmålets disfavør. Det er denne holdningen Ingerid Dal reagerer så kraftig imot. Men ho inntar til gjengjeld en så livsfjern posisjon at det i alle høve vil være umulig å holde den stort lenger. Det er bare en håndfull høglitterære pluss representanter for den såkalte «beste vestkant» (jfr. «Frisprog») som makter å skrive et riksmål slik Ingerid Dal vil ha det. For så vidt ville det være framifrå om riksmålsfolket valte å satse på hennes linje. Det ville bli riksmålets Stalingrad.

Heglands Boktrykkeri, Flekkefjord